

Փոքր ՇԱԲԱՌ օրերը կը հրատարակուի :
Տարեկան բաժանորդագրինքն է երկու Է. Է. Է. Է.
արծար Մեհիտ կանխիկ վճարելի, քէ՛ մուրաբա-
ղարիս Է. Է. Է. արտարժանաց Է. Է. Է. գաւառաց
համար :
Վեց Է. Է. Է. ամսոց համար ալ բաժանորդ
կընդունուի :
Հատը 40 փարայ Է, Է. կը գտնուի մասնա-
ւորապէս Պահմէ-Դաբու. ջրավաճառ Է. գրավա-
ճառ. Պողոս Է. Յակոբ աղայից խաւարները :

Ծանուցման տողը 3 դուրուշ Է մէկ անգամի
համար : Ասելի ամսոց կըլլայ անկէ անգամներու
համար :
Խմբագրութեան վերաբերեալ որ Է. Է. Է. Է.
ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան Է. Պոլիս
Պայք-Բազար Նափիէ խան վերի յարկ քիւ 16 :
ADRESSE
H. S. ALADJADJIAN
Directeur du journal Arménien Pountch
—16 Nafie-Han, Balouk-Pazar 16—
CONSTANTINOPLE

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՓՈՒՆՉԻ
Պարբերականը շնորհիւ Գործը
դեռ չսկսաւ : Կը լսեմք թէ չի-
նութեան համար կարգեալ պատ-
ուարժան յանձնաժողովը 1200
լիրայի գնած է Պատրիարքարանի
կից մեծ տունն և ուրիշ մ'ալ
պիտի գնէ, Պատրիարքարանը շատ
ընդարձակելու համար : Տակաւին
հանգանակութիւն սկսեալ չէ
իսպաստ այս գործին : յիշեալ
1200 լիրային 500 Է կայսերական
կառավարութեան Յարութեան
տօնի առթիւ նուիրեալն է : 700ն
ալ յանձնաժողովը անգամը վճա-
րեւ են : սակայն այդ տունն ամ-
բողովին գնեալ չէ, որովհետեւ
բաժանորդներէն մին աւելի զին
կուղէ իւր մասին համար և հարկ
պիտի լինի աւելի գումար մը վը-
ճարել նմա : Յանձնաժողովը հա-
մար մեծ բան մը չէ այս գ. ժա-
րութիւնն : ուրիշ մեծ գ. ժա-
րութեան պիտի պատահի, եթէ ո-
րոշէ չնայել շատ մեծ, ընդարձակ
և հոյակապ կառուցանել, և հար-
կադրի մեծագումար դրամ հան-
դանակելու եղեւ : Վասն զի այս
օրերս հարկաւ պիտի սկսի Հիւան-
դանոցի վերաշինութեան ինպատ-
հանգանակութիւնն, և ժողովուր-
դը Հիւանդանոցի համար հար-
կաւ առաւել յօժարութեամբ պի-
տի նուիրէ : Աւելորդ է այս առթիւ
ևս ըսել թէ Պատրիարքարանի շին-
ութեան համար 8-10000 լիրա ծախ-
ընել չափազանցութիւն է : Ու
առաւելն՝ 3-4000 լիրայ բաւա-
կան է : Յայտնի է Պատրիարքա-
րանի անտուկին վիճակը : ծանուց-
եալ են աղագային բազմազան պէտք
և կարօտութիւնը : հանրածանօթ
է ժամանակին անձկութիւնը : կայ
նաև հիւանդանոցի համար կարեւ-
րագոյն հանգանակութիւնը : Վեր-
ջապէս խոհեմութիւն չէ Պատրիար-
քարանի շինքին համար 10-12000
լիրայի գործ բանալ : Բանի մը
սենեակ աւելցնել, սակաւ մի լու-
կահաւորել հերթէ Է : Վերջապէս
շատ անհեթեթ չ'լինիր դուռը տու-
նէն շատ մեծ և շատ հոյակապ
կառուցանել բարձրացնել, ի բաց
թողլով կամ անտեսելով տանը Է-
ական պիտոյքն :

(Թղթակցութիւն Փոքր ՇԻ)
Երէշ. 23 Մայիս 1889 :
Ներկայ ամսոյ մէջ օր չմնաց որ
չանձրեւէ : ամեն օր երկինք ամ-
պոտ էր և առատ առատ կը տե-
ղայր : արմտեաց արտեր այժմէն
մի կանգունէ աւելի բարձր են :
այս տարի ամեն բան առատ է,
խոտն առատ, բոյսն առատ, ար-
միտեաց մասին յոյսերն առատ :
Նուրն առատ, միայն թէ դրամա-
կան անձկութիւն կը տիրէ : մի-

այն թէ այս առատութիւններն
վայելել տուող դժն ու գորու-
թիւնն, այսինքն դրամն չափա-
ղանցօրէն կը պակսի : սովը, ամե-
նակարեւորին՝ այն է, դրամին վը-
րայ է : Ներկայ ամսոյ 20 ին տե-
ղացած անձրեւն ահ ու սարսափ
պատճառեց Եօզղատու համայն
ժողովրդեան : կարծես թէ ամ-
պիտու ահաղին կոյտեր կը թա-
փէին մեր գլխուն, երկնային կա-
մարն կը քանդէր, կը քայքայէր մեր
վերայ : Ամպերու մէջ, կարծես,
ահագին ովկիանոսներ ձևացած
սկսան հեղեղներ թափել անընդ-
հատ, զրեթէ ամբողջ մի ժամ,
յետ որոյ յաջորդեց մի ահաղու-
ցիչ կարկուտ, որ մէն մի հատն
փոքր ընկողի կը հաւասարէր : Մի
ժամ շարունակ ամպերու գոռ գոռ
գոռումներն, կայծակներու մի զին
միոյ յաջորդութիւնն իւրացոյցին
բոլոր ականջներ : Աւելի պատու-
հաս էր, քան տեղատարափ անձ-
րեւ : կարկտի տեղան շատ ծա-
ռերու մահ պատճառեց, զի նո-
ցա պտուղներ չտուելով յաջոր-
դաբար հարուածներու, խակ
խակ անկան, տապալեցան յեր-
կիր : թող որ տերեւ չմնաց որ ծա-
կ ծախ չծածկէր : Վերաներկն շատ
են : պարտիզայնացող շահուց 3/8 Է
բնաջինջ եղած է : կոյտեր՝ ձիեր՝ եղ-
ներ՝ դուռներ՝ ամբողջապէս քը-
չած տարած են հեղեղներն : լեռ-
ներէն վար դահափիժող ջուրերն
հեղեղներ ձևանալով՝ տանց պա-
տերը քանդեր, կործաներ, ա-
խոռներու մէջ պահուած ձիեր
խեղդեւր՝ սատակեր : քանի մը
տուն հիմնովին կործաներ տապա-
լեր են : Բաց ի սոցանէ, անձի կո-
րուստ ալ կայ : հինգ անձեր՝ կըտ-
րիճներ, դաւակաց և բնտանեաց
տէր հայրեր զոհ գացին ջրերու :
Սոսկալի ոճրագործութիւն մի պա-
տահեցաւ աստ թուէս 3 օր յա-
ռա՞լ : Մի հայ պտուղնի խեղդա-
մահ և կիսամերկ վիճակի մէջ
գտնուեցաւ : չարագործը խեղդե-
ր են զնա լիկելէ յետոյ : խեղճ պա-
տանեակն 14-16 տարեկան էր :
Մայրը ողորմելի ճշերով և ահ իմ
զաւակս, ահ, իմ որդեակս, Է-
սեւով բոկոտն և բացաղբուն ոճ-
րոյն տեղն վաղեց : գունդագունդ
չտապեցին անդ բազմութիւնն,
լնդհանուր դատարանի օգնականն
և կառավարութեան պաշտօնեայր
փութացին քննել տալ զպատանեա-
կըն : Բժիշկներն հաստատեցին թէ
լիկելու համար ի գործ դրուած
սպանութիւն մ'է : Չարագործներն
գտնուեցան : կըսուի թէ չորսը
հայ և մին թուրք է : Սուքա երկա-
թագործի աշակերտներ կամ շու-
քս են եղեր : համազեր են զպա-
տանեակն՝ երթալ իրենց հետ
ղրօնուլ, և ապա իրենց չար և
զաղանային նպատակն ի գործ
դնելով խեղդեւր և փոսի մը մէջ
թաւալեր են :

ԳԵՆԵՐ. 22 Մայիս 1889 :
Լրագրողը միջոցաւ յաճախակի տե-
ղեկութիւններ հրատարակուած
են զիւղիս աղագայնոց նիւթական
կրթական ու բարոյական վիճակին
վերայ : Վստահելով ի բարեյօժա-
րութիւն ձեր, և յուսալով որ հը-
րասարակութիւնը օգտակար կը
լինին, կը խնդրեմ որ հրատարա-
կէք նաև հետեւեալ ծանօթու-
թիւններն, զորս հետաքրքրու-
թեամբ ստացած եմ, քանի մը չա-
բաթ զիւղիս մէջ բնակելու առթիւ
ունենալով : - Դիւղի նիւթի վերայ
կէ յիշէ դաւառակի շրջանակի մէջ
է : բազում ժամանակէ հետէ հիմ-
նեալ է : զուտ հայաբնակ է : Իբր
350 տուն կայ, յորոց իբր 15-16ն
ի բողբոջակներով են, յարած են
Հայք ունին եկեղեցի՝ Ս. Մարգիս
անուամբ, և երկու քահանայ :
Ունին վարժարան տրական և ի-
գական, բայց դժբաղդաբար բա-
րեկարգ ու արդիւնաւոր վիճակի
մէջ չեն : ուսուցչաց ոմանք տա-
կաւին պատանի են : Մեծ խնամք
ու ջանք պէտք է սոյն կրթական
հաստատութեանց բարեկարգու-
թեան ու արդիւնաւորութեան
համար : ցաւալի է որ թաղական
Խորհուրդն ու Հոգաբարձութիւնն
ոչ միայն անձեռնահաս ալ և ան-
փոյթ անձերէ կազմեալ են, և
ասանցմէ ոմանք կը ճարտարախ-
սեն և կողեւորին, երբ ո' և է
չահ նկատեն իւրեանց անձանց
համար, և կը հնարին բռնակալել
զամենքն : Եկեղեցոյ բարեկար-
գութեան ու պայծառութեան հա-
մար ըստ արժանւոյն փոյթ չտար-
ուիր : քահանայը միշտ կը գանդա-
տին թէ ժողովուրդը չհասուցա-
ներ պարտքը, և հետեւաբար ին-
քեանք ալ թշուառ լինելով՝ կը
հարկադրեն երկրագործութեամբ
և արհեստիւ պարապել : Նիկոմի-
դիոյ Գեր. Առաջնորդին կը մնայ
այցելել ի գիւղս, քննել զամե-
նայն, և վարժարանաց ու եկեղեց-
ւոյ բարեկարգութեան համար
պէտք եղած տնօրինութիւններն
ընել՝ արժանաւոր անձեր կոչե-
լով ի պաշտօն թաղականութեան,
հոգաբարձութեան և կրթութեան,
ի շինութիւն և յօգուտ ժողո-
վրդեան : Ներկայ վիճակին մէջ
կարելի չէ բարեկարգութիւն և
յառաջագիւծութիւն տեսնել գիւ-
ղին մէջ :

Կ. Պոլիս. 23 Մայիս
1889. - Լրագրողը 2450 թուով
բաւական խօսեցայ՝ Կիւրնոյ հա-
մար ի Բերիա հաստատեալ ընկե-
րութեան գործոց ու կացութեան
վերայ : Կը յուսամ թէ յիշեալ
ընկերութեան պատուարժան գոր-
ծիչը այսուհետև ևս առաւել ե-
ռանդեամբ կաշխատին սահման-
եալ օգտակար նպատակին ան-
թերի գործադրութեան համար,

յօգուտ ի կիր արկանելով հասա-
րակաց վստահութիւնն ու համա-
կրանքն, որ կայ և մնայ միշտ առ-
ինքեանս : Արդ կանցնիմ ծանօ-
թութիւն տալ ուրիշ ընկերու-
թեան մը վերայ, որ դարձեալ
Կիւրնոյ աղագայնոց կրթութեան ու
գատարակութեան նպատակու
բարի նպատակաւ կազմուած է՝
ի Կեսարիա հաստատեալ հայրե-
նասէր և ուսումնաստեղ Կիւրնե-
ցիներէ, Կեսարիա անուամբ : և
շատ դժուարութեամբ շարունա-
կելով հանգանակութեան գործն՝
փոքր առ փոքր մինչև 100 օսան-
եան իրա հաւաքած են : Յոյս ու-
նիմ թէ սոյն ընկերութեան աղ-
ընտանեւոր գործիչը ալ չլուա-
նալով և առ ոչինչ գրելով դժ-
ուարութիւններն, մի և նոյն ե-
ռանդեամբ կը շարունակեն սկըս-
ուած գործն, միշտ առաջի աչաց
ունենալով իրենց հայրենիքն և ի
նմա բնակեալ աղագայնոց բազմոց
նիւթական ու բարոյական կարօտ
վիճակն, և հանապաղ յիշելով թէ
մարդիկ, մանաւանդ ձեռնհաս
և զգալուն ու գորովալիլ մարդիկ
պարտին սիրով ու քաղցրութեամբ
ձեռն օգնականութեան կարկա-
ռել առ կարօտեալս նիւթապէս
և բարոյապէս :

Գ. Բ. Գ. ՅԵՂԵՆԻՍ ՍԵՔՍՏԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ
Սահմանադրութեան 29-րդ Տա-
րբ. կատարեցաւ կիւրակէ ըստ
կարգադրութեան, զոր համառօ-
տիւ ծանուցած էինք նախորդ-
թերթով : Նոյն օրը մայրաքաղա-
քիս հեռաւոր ու մերձաւոր թա-
ղերէն բիւրաւոր աղագայնք՝ այր և
կին համախմբեալ էին Հիւանդա-
նոցի ամէն կողմերը, շուրջ և դի-
մացի պարտիզին մէջ : Օրմանեան
Գեր. Տ. Մաղաքիա եպիսկոպոս
առաւօտեան ժամը 3 ին հանդի-
մէջ և աղբու քարոյ մը խօսեցաւ
աղգութեան և կրօնի վերայ, Յետ
ժամերգութեանց, Նորին Գերա-
պատուութիւնն՝ զըստաւորեալ
եղաւ շրջապայիլ Հիւանդանոցի
յարկերը : Կիւլպէնիական Սերուրէ
էֆէնտիի և նորա կողակից Հոխի-
սիմէ տիկնոջ դամբանաց վերայ
մաղթեալք կարդաց, և Հիւանդա-
նոցի դրան առջև, ուր շարուն-
կանգնած էին Որբանոցի աշակեր-
տուհիք, ատենախօսելով՝ աղգաց
համար օրինաց պէտքն ու օգտա-
կարութիւնն հռչակեց, Հիւանդա-
նոցի և Սահմանադրութեան հաս-
տատութեան համար բարեբարոյ
ու ջանացող անձերն գովեց ու
օրհնեց, և Օգոստ. Սուլթանի
նախարարաց և բարձրաստիճան
պաշտօնատարաց համար ջերմ բա-
րեմաղթութիւններ քաւ : Ս. յո-
շրջապայութեանէն ետքը, դիմացի
պարտեզին մէջ բազմութիւն ըստ-

ուարացաւ : Ումեն. Տ. Խորէն Ս.
Պատրիարք Հայրն ժամը 5 ին մըտ-
նելով անդր՝ առաջին սեղանին
նախագահեց, շուրջն ունենալով
եպիսկոպոսներ, վարդապետներ,
երեսփոխաններ և այլք, իբր 600
հոգի : Բարեմաղթութիւններ ե-
ղան Օգոստ. Սուլթանի, ամենայն
Հայոց վեհախառ Հայրապետի, Ա-
մեն. Տ. Խորէն Ս. Պատրիարքի,
սահմանադրութեան սատարաց,
Հիւանդանոցի բարեբարաց, աղ-
գային ընկերութեանց, և Ռուսիոյ
Պարսկաստանի՝ Հնդկաստանի՝ Ա-
մերիկայի և այլ հեռաւոր երկրաց
մէջ բնակեալ աղագայնոց, և սահ-
մանադրութեան տարեգործի հան-
դիսի կարգադիր մանախմբի հա-
մար : Ռուսիացի Պ. Շահլամեանց՝
նշանաւոր քաղցրերգակն ալ խօ-
սելով՝ փախաք յայտնեց որ Հայք
ամէն ուրեք իւրեանց բնակած
երկրաց վեհապետաց հովանաւո-
րութեան ներքի սիրով ու միա-
բանութեամբ ջանասիրեն ի շահ և
յօգուտ ընդհանուր աղգին, և
միշտ սէր ու պատկառանք ունե-
անաւ առ գերագոյն Աթոռն Ս. Էջ-
միածնի : և վերջացոյց խօսքն՝ յո-
տնկայս աղագայելով « Յաւիտե-
եան կացցէ Ս. Էջմիածին » : Ճաշը
1 1/2 ժամ տեւեց : Որբանոցի ա-
շակերտք մերթ ընդ մերթ երգե-
ցին Օգոստ. Սուլթանի, Ամեն. Տ.
Խորէն Ս. Պատրիարքի և սահմա-
նադրութեան համար յօրինեալ
երգեր, և նուագածուաց խումբ
մը դեղեցիկ նուագեց : Երկրորդ
սեղանի բազմեցան աշակերտք որ-
բանոցի, պաշտօնեայք հիւանդա-
նոցի, և այլք, իբր 200 հոգի : Ս.
Պատրիարք Հայրը ճաշէն ետքը
սակաւ մի հանդիստ առաւ, ապա
ճառեց աղագային օրինաց օգուտ-
ներուն վերայ և բարեմաղթելով
ու օրհնելով եղաւ հանդիսալիլ
րէն և գնաց Հիւանդանոցի հիւ-
րանոցն, և անտի ժամը 8 ին Մա-
րի դիւղի բնակարանը : Ս. յոսու-
հետ և հանդէսը տեւեց մինչև ժամը
11 : Պ. Շահլամեանց նուագած-
ուաց բարձրաւանդակին վերայ եր-
գեց Երեմիական անուն երգն ի մեծ
գոհութիւն հանդիսականաց Պար-
տիզին դրան վերև, աշակերտու-
հիք որբանոցին սպիտակազգեաց՝
վարդ կը ցանէին եղումու ընող
ժողովրդեան վերայ, ժամը 7 ին,
Ռոտոմթոյէն 200 ի չափ աղգա-
լինք, առաջնորդութեամբ Տնա-
պետեան նուագածուաց խմբին,
հանդիսալիլ հասան, և ի ձայն
ցնծութեան ու ծափահարութեան
ընդունուեցան : Նիկոմիդիայէն ալ
աղագայնոց խումբ մը գալով մաս-
նակեցան հանդիսին և 342 դրուշ
նուիրեցին Հիւանդանոցի : Հիւան-
դանոցի պարտեզէն մինչև Եփե-
զուլէ և անտի մինչև Գումգաիուի
կայարանը բազում ուրեք դր-
շակներով ու դափններով զար-

գարեալ էին հասարակաց դրօսա-
րանք, պարտեզը և սրճարանը, և
տեղ տեղ հրախաղութիւնք եղան
ի վերադարձի ժողովրդեան: Խառ-
գիւղի աղբայինք ալ փայլ տուին
հանդիսին տեղւոյն Ընթերցասի-
րաց ընկերութեան առաջնորդու-
թեամբ գալով և մասնակցելով:
Կը լսեմք թէ նոյն օրը Հիւանդա-
նոցի համար 250 լիւրայի չափ հա-
սոյթ եղեր է պարտիզի մուտքէ,
պնակներէ և այլ մասնաւոր նը-
պաստներէ:

— Աւելի մօտ էր էլ նիստ
ընալ ի ներկայութեան 6 և երես-
փոխանաց, և նախագահութեամբ
Ամեն Ս. Պատրիարք Հօր, Ժողովի
իմանալով որ տոբթոր թիրեալ-
եան էֆէնտի՝ որ նախորդ նստին
մէջ առաջին տոբեռայեա ընտրու-
եալ էր, հրաժարած և Ս. Պատ-
րիարք Հօր յորդորանաց վերայ
դարձեալ հրաժեշտ տուած է,
միաձայնութեամբ չընդունեց հրա-
ժարականը, և Ս. Պատրիարք Հօր
յանձնեց՝ յորդորանաց երկրորդ
գիր ուղղել: Այս մայր գիւնի
մնացեալ անդամաց ընտրութեան
համար քուէարկութիւն լինելով
դերատեսնայեա ընտրեցաւ Քրիս-
տոստուր էֆէնտի Ղազարոսեան,
և դերատեսնադայի՝ Թընկերեան
էֆէնտի: Յետ այսորիկ Քաղաքա-
կան ժողովոյ Անդամաց ընտրու-
թեան համար քուէարկութիւն կա-
տարուելով՝ բացարձակ առաւել-
ւութեամբ ընտրեցան Ունճեան Ս.-
բիկ, Պոյաճեան Յովհաննէս, Ղա-
զարոսեան Սահակ, Մանուկեան
Մկրտիչ, Կրճիկեան Յովհաննէս,
Մանուկեան Սեփեքերիմ, Նորա-
տունկեան Գաբրիէլ, Կիւլպէնկ-
եան Սարգիս, Հաճեան Անտոն,
Ներսէսեան Ներսէս, Յովակիմ-
եան Միհրան և Մովսէս Միքա-
յէլ էֆէնտիք: Եւ որովհետեւ բա-
ցարձակ առաւելութեամբ ընտ-
րեալք 12 էին, հարկ եղաւ մնաց-
եալ երկու անգամոց համար երկ-
րորդ քուէարկութիւն ընել առա-
ւելագոյն քուէ ստացող չորս ան-
ձանց վերայ, որք են Խաչեան
Յովհաննէս, Հալաճեան Սեփեքեր,
Աղաբէգեան Սարգիս էֆէնտիք
և Ստեփան փաշա Արսլանեան:
— Կրօնական ժողովոյ համար նոր
ընտրութիւն ընել առաջարկեց Ա-
մեն Ս. Պատրիարքն նախորդ նը-
ստին մէջ, որպէս զի երկու ժողո-
վոց պաշտօնավարութեան շրջանը
չտարբերի, սակայն Աղբային ժո-
ղովն պաշտած դատեց որ որդէն
ընտրեալ Կրօնական ժողովն լրա-
ցունէ երկամայ ժամանակն: Ե-
րէկ վաւերացաւ Հաճընէն տրուած
երեսփոխանական ընտրութեան
տեղեկագիր մը, և աղբային ե-
րեսփոխան հռչակեցաւ Լեոն պէյ
Փափազեան:

— Դարտանէլի աղբայնոց հո-
վիւ և քարոզիչ Արթ. Տ. Գաբրիէլ
վարդապետ ճէլվահիրեան այս
չաբթու մայրաքաղաքս եկաւ:
տեղւոյն եկեղեցւոյն շինութեան
ինպաստ հանգանակութիւն ընե-
լու համար:

— Դահլիշի աղբայնոց Բարե-
գործական ընկերութիւնն որպէս
անցեալ նոյնպէս և այս տարի 20
օսմանեան լիւրա զրկած է ինպաստ
Միացեալ Ընկերութեան:

— Մասին լրագիրն որ անցեալ
տարւոյ վերջերը դադարեալ էր
լրագրական վերատեսչութեան
հրամանաւ անպայման ժամանա-

կաւ, այս շաբթու հրատարակել
սկսաւ, առ այժմ չորեքշաբթի և
շաբաթ օրերը:

— Կրթական տեսչութենէն:

« Մայրաքաղաքին և դաւառաց
վարժարաններու համար ուսուցչի
և դաստիարակի պէտք ունեցողը
կը հրաւիրուին դիմել ուղղապէս
առ կրթական տեսչութիւն, ճշգիւ
մատուցանելով ինչ ուսման կամ
ինչ պաշտօնի համար, և ինչ պայ-
մաններով խնդրուիլ: »

— Չորեքշաբթի Թարգ. Թուրք
լրագիրն հրատարակած էր՝ առ Օ-
գոստ. Սուլթանն վանէն մայիս 27
թուով ուղղեալ ուղերձի մը պատ-
ճէնն եղող հետագայ հետադիւրն:

« Մօտերս օտար լրագիրք ո-
մանք Հայաստանի հարստահարու-
թեանց անուամբ զրպարտութիւն
ներ և թշնամական լուրեր և
յօդուածներ հրատարակեցին, ի-
բր թէ մահմետական Պէյի և
Աղաներ չէրքէս գերուհիներ չը-
գտնալով այլ ևս, հայ աղջիկներ
կը դրաւեն բռնի և իրենց կանա-
նոցին մէջ կը մուծանեն, և կա-
ռավարութիւնն իսկ կը մասնակցի
այս չարագործութեան: Հրատա-
րակեցին նաեւ թէ բարեկարգու-
թիւնն ու հանդարտութիւնը խան-
գարուած են, Գրդաչ և Հայոց
միջև թշնամութիւն կայ ըստ ա-
ռաջնոյն, միշտ Բուրքեր Հայեր
կըսպանին, և բաղում ձերբա-
կալութիւնք եղած են ի վն, և
թէ միջոցներ ձեռք առնուլ
պէտք է իրաց այս վիճակին դար-
ման տանելու համար: Յաւ ի
սիրտ իմացանք թէ այս հրատա-
րակութիւնք ինչ ինչ ժողովներու
և ակումբներու մէջ վիճաբանու-
թեան նիւթ են եղեր: Բայց այս
հրատարակութիւնք բոլորովն սը-
տայօգ են: Պէյերն և Աղաներն
ոչ մէկ հայ աղջիկ առած տա-
րած են ակամայ և ոչ իսկ կա-
մաւ: Մեր առեւտուրը հայրենակ-
ցական սիրով տեղի կունենան բո-
վանդակ մահմետական ժողովրդե-
ան և մանաւանդ գանդատեալ
Քրդաց հետ: Ընչից և կալուած
ծոց սեփականութեան մէջ և ու-
րիշ ամեն գործառնութեանց մէջ
կատարեալ հաւասարութիւն կը
վայելնէ, և բնաւ հակառակու-
թիւն կամ թշնամութիւն ծագած
չէ: Եւ թէպէտ ըստ արժանւոյն
չէ հասկցուած « ձերբակալու-
թեանց» նպատակը, ի զիստ ոչ
մի կողմին բռնութիւն կամ կե-
ղեքում ի գործ դրուիլը լրուած
չէ: Այս ստայօգ հրատարակու-
թեանց թշնամական նպատակն է
պաղեցնել այն եւրոպական Տէրու-
թիւններն և ժողովուրդներն որք
բարեկամ են Օսմ. Տէրութեան,
և հայ ծառայները զրկել վեհ.
Սուլթանին կայսերական զթու-
թենէն և ողորմութենէն: Հայք
իրենց բովանդակ յոյսը դրած են
վեհ. Սուլթանին զթութեան վը-
րայ: Ուրիշ ոչ մէկու կը դիմեն,
ոչ մէկու պէտք ունին: Շնորհիւ
ն. Կ. Վեհափառութեան, այս կող-
մեր կատարեալպէս հանգարտ և
բարեկարգ են: Նահանգիս կու-
սակալ Խալիլ պէյ ծառայնորդ
հաւատարիմ, ուղղամիտ, յառա-
ջագիտակց և արդարասէր մարդ
է: Հանգարտութիւնը պահպանե-
լու այնչափ հոգ կը տանի, և ա-
մենափոքր անիրաւութիւն մը լսե-
լուն պէս արդարութիւնն ի գործ
դնելու համար անչափ փութա-

լանութիւն կը ցուցնէ որ հայ ծա-
ռայքս ամեն օր կ'աղօթենք վեհ.
Սուլթանին բարօրութեան համար:
Մեր կը մնայ յիշեալ լրագրաց
խօսքը թէ այս կողմեր հարստա-
հարութիւնք կը գործուին եղեր:
Յիշեալ հրատարակութիւններն
հերքելու և այս առթիւ մեր հա-
ւատարմական անխախտ զգա-
ցումներն անգամ մ' ևս հաստա-
տելու համար, յանուն վաճառ-
նահանգին համայն ժողովրդեան
այս ուղերձն ստորագրեցինք, ո-
րոյ ընդունելութիւնը կը հայցենք
խանարհաբար: »

Ստեփան վարդապետ, Գանտո-
եան, Նիզամեան, Նալպանտեան,
Արսլանեան Ակոր, Ալեմեան, Գալ-
ճեան, Կէօմրիքճեան, Գալիքեան,
Կէօմրիքեան, Թարգօյեան, Տէր Պողոս-
եան, Պարսանեան, Մկրտիչեան, Մու-
րատեան, Տէր Բարսեղեան, Տէր
Արութեան, Բարճեան, Պարսանեան
Անտոն, Ճանկորեան Ակոր, Ալեմ-
ճեան, Տէր Արսլանեան, Յակոբ Ա-
րապետեան, Կիւլպէճեան, Տէր-Ար-
թիւնեան Պողոս, Շաթօ Տէրեան Ռու-
բէն, Վարդանեան Մարտիրոս, Մար-
տիրոս Արթիւնեան, Հաճի Պաղտա-
սարեան, Սալուհճեան Սարգիս, Շա-
հօհիբեան Ակոր, Պողոս Վարդանեան,
Աւետիս Մաթէմէճեան, Չուսպիտ-
եան, Ակոր Պաղտաճեան, Պէրպէր
Սէպէպեան, Բէքչի Օհաննէսեան, Ար-
թիւնեան, Աւետիսեան, Արսլանեան,
Թարգօյեան, Օհաննէս Ակորեան, Յի-
լու Նալպէճեան, Միսաեան, Տէր-Ար-
թիւնեան, Բարսեղեան, Այաղեան,
Միսա Ճէտտաճեան, Մարկոս Տէր-Ար-
թիւնեան, Մէրճոն Օհաննէսեան, Ար-
սլանեան, Տիգրան Պաղպէս, Ալեք-
սանեան, Սարգիսեան, Օհաննէս Մի-
լսեան, Գալիքեան, Բէրվանտիսեան,
Տէր-Պողոսեան, Տէր-Օհաննէսեան,
Հաճի Արթիւն Նաթանեան, Ատոմ
Գալիքեան, Գրիգոր Մէրճանեան,
Սալուհճեան, Պէյլէրեան, Լալաեան,
Օրբէրիբեան Կարապետ, Աւետիս Լօ-
չապեան, Գեորգ Սալաուրեան, Ռու-
սիս Մալիքիս, Սիմոն Լէյլտէրեան,
Միքայէլ Չուսեան, Օհաննէս Լարո-
տանեան, Մէհանեան, Միկտիլեան,
Նեմիք Նալպէճեան, Գեորգ Կարա-
պետեան, Հանքեան, Ագրիպանեան,
Կարապետ Մկրտիչեան, Տէրպողոս-
եան Օհաննէս, Պոյախանճեան, Մալ-
լսեան, Հալաբճեան, Վահակ Եու-
սուփեան, Օհաննէսեան, Վարդան
Օհաննէս, Էմիրեան, Աւետիսեան,
Սիմոն Աւետիսեան, Բէնբարեան,
Պիլեան, Տէր Արթիւնեան, Գալիքեան,
Օհաննէս Կարապետեան, Բարսեղեան
Սարգիս, Սիմադեան Կարապետ, Ա-
ւետիսեան Կարապետ, Տէր Արթիւ-
նեան Մկրտիչ Վարդանեան, Վարդա-
նեան Արթիւն, Պէրպէլմեան, Օհան-
նէս Թարգանեան, Արթիւն Միքսեան,
Ակոր Փէթրիսեան, Արաքսմ Օհան-
նէսեան, Օհաննէս Կէօմրիքճեան,
Վարդան Մարտիրոսեան, Գրիգոր
Վարդանեան, Օհաննէս Թէրլէմէզ-
եան, Արաքսմ Վարդան Արսլան-
եան:

— Տիգրիսի Մշակ լրագիրն հրա-
տարակած է Կալիկասիոյ հայ վարժա-
րանաց վերաբերեալ պետական հե-
տադայ հրամանագիրն:

Կալիկասեան կառավարչապե-
տը ուղարկել է Պ. Պ. Նահանգա-
պետներին հետեւեալ շրջաբերա-
կանը 1889 թ. ապրիլի 26 ից Նժ.
3746:

« Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս
Մակարի յարուցած միջնորդու-
թեան համաձայն բացատրելու
այն խնդիրները, որոնք վերաբե-
րուած են հայ-լուսաւորչական կը-
րօնի դաստաւորութեանը պետա-
կան ուսումնարաններին մէջ, ինչպէս
և 1884 թ. փետրուարի 16 ին հը-
րատարակված կրօններին հայ-
լուսաւորչական ծխական ուսումն-
արաններին մասին և այդ կանոն-

ները լրացնող բացատրութիւն-
ներին, որոնք յայտնված են Կով-
կասեան երկրի Պ. Պ. Նահանգա-
պետներին և գլխաւորներին 31
մարտի 1886 թ. Նժ. 3217-ով ուղ-
ղած իմ շրջաբերականով, Թա-
ղաւոր Կայսրը, այդ հարցերի
մասին կայացած առանձին խոր-
հրդակցութեան արձանագրու-
թեան ամենահարաւակ զեկուց-
ման համաձայն անցեալ մարտ ամ-
սի 22-ին բարեհաճեց Բարձրա-
գոյն հրամայել:

1) Թիլլաւորել ժամանակաւո-
րապէս, մինչև որ կը կայանայ
այդ մասին մի առանձին կարգա-
պարթիւն, ժողովրդական լու-
սատրութեան միջնորդի, ներքին
գործերի միջնորդի և կալիկասեան
կառավարչապետի համաձայնու-
թեամբ, հայ-լուսաւորչական դա-
ւանութեան կրօնագիտութեան
դաստաւորութիւնը Կովկասեան ու-
սումնարանական շրջանի միջնա-
կարգ դպրոցական հաստատու-
թիւններին մէջ, հայերէն լեզ-
ւով:

2) Հայ-լուսաւորչական եկե-
ղեցական ծխական ուսումնարան-
ներին մէջ ուսուցչ լեզուի, Ռու-
սաստանի աշխահագրութեան և
պատմութեան առարկաների դա-
սաստներ պէտք է նշանակվին
միայն այն անձինք, որոնք ունեն
որոշեալ ուսուցչական ցենզ. բայց
թիլլաւորել Կաթողիկոսին այդ ու-
սումնարաններին մէջ առանգող ա-
ռարկաների համար ընդունել ու-
սուցիչ նախ վերջիցեալ ուսուցչ-
չական իրաւունքը չունեցող ան-
ձանց, միայն այն պայմանով, որ
այդ բացառութիւնը կարող է առ-
ւել մինչև 5 տարի: Այդ ժամա-
նակամիջոցից յետոյ, ուսուցչա-
կան իրաւունքը չունեցող անձինք
այլ ևս չեն ընդունվի առհասա-
րակ իբրեւ դաստաւոր այդ ուսումն-
արաններին մէջ:

3) Բացատրել, որ ընդհանուր
կանոնով եկեղեցական-ծխական
դպրոցների ուսուցիչների նշանա-
կումն և արձակումը կատարվում
է անմիջական կարգադրութեամբ
հայ-լուսաւորչական հոգեւոր իշ-
խանութեան, որը, ի դէմս թե-
մական առաջնորդների, պարտա-
ւոր է հարգելու Կովկասեան ու-
սումնարանական շրջանի Պ. հոգա-
բարձուին ուսուցիչների անձնա-
կան կազմակերպութեան մէջ ևս
ղած բոլոր փոփոխութիւնների մա-
սին: Եթէ հարկաւորվի հեռացնել
եկեղեցական-ծխական դպրոցնե-
րից այնպիսի ուսուցիչներին և ու-
սուցչուհիներին, որոնք իրենց
գիտութեամբ և ուրիշ մանկավար-
ժական յատկութիւններով, կամ
վարքով չեն համապատասխանում
իրենց ստանձնած պարտաւորու-
թեան, այն ժամանակ Կովկասեան
ուսումնարանական շրջանի հոգաբար-
ձուն նախապէս այդ մասին դի-
մում է տեղական հայ-լուսաւոր-
չական թեմական առաջնորդին:
Եւ եթէ այդ մասին համաձայնու-
թիւն չը կայանայ հոգաբարձուի
և առաջնորդի մէջ, այն ժամանակ
հոգաբարձուն պարտաւոր է ան-
միջապէս դեկուցանել Կովկասի կա-
ռավարչապետին, որը յարաբե-
րութեան մէջ է մտնում այդ ա-
ռիկով Կաթողիկոսի հետ, յետոյ
ձեռք է առնում, ըստ իւր հայե-
ցողութեան, համապատասխան
միջոցներ:

Այդ կանոնը միակերպ տա-
րածվում է և թեմական տեսուչ-
ների վրայ:

Կ) Յոյց տալ Բարձրագոյն Պատ-
րիարքին, որ Հայաստանի պատ-
մութեան և աշխարհագրութեան
առանձին դաստաւորութիւնը պէտք
է հանվի հայ եկեղեցական-ծխա-
կան դպրոցներում առանգող ա-
ռարկանների շարքից իբրեւ օ-
րէնքով չը թողարկված առար-
կայ: Ընդ մինչև նորա անմիջական
կատարման հսկողութիւնը յանձ-
նել մերձաւոր ուսումնարանական
իշխանութեան: »

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ելմտից նախորդ նախարար
Մահմուտ փաշա՝ կայսերական
թիլլաւորչական Սահմա Ռաթիպ
փաշայի և Վալիպ ու Մուլթար
պէյերու հետ չորեքշաբթի երե-
կոյ Ֆէվալիա շոգեհաւով Կրեաէ
ուղևորեցան քննչութեան պաշտօ-
նով:

— Մայրաքաղաքիս պարսկա-
կան դեսպանը մտերւս Եւրոպա
երթալով՝ Շահին հետ մինչև ի
Լոնտոն ընկերանալէն և ժամանակ
մը Գերմանիոյ Վերմանները մնա-
լէն ետքը, Սթոքհոլմ պիտի եր-
թայ ներկայ գանուիլ արևելեան
լեզուաց համար գումարելի համ-
աղագային ժողովին:

— Արտարին գործոց նախա-
րարի խորհրդական Յարութիւն
փաշա Տատեան բաւական կաղ-
զուրած լինելով՝ ըստ հրահանգի
բժշկաց, Մեծ կղզի երկու շաբաթ
պիտի մնայ օդափութութեան հա-
մար:

— Չորրորդ բանակի (երզնկա)
սպաններէն տաղիստանցի Մուսա
փաշա անցեալ ուրբաթ մեռեր է
ի Կարին:

— Վերջերս ի պաշտօնէ ծա-
նուցուած էր թէ՛ 1300 էն մինչև
1304 տարւոյ վերջը, Կ. Պոլսոյ
կալուածական տրոց համար առ-
թաթ ուղակի Սէրիկներ և այլ Սէ-
հիմներ պիտի ընդունուին մինչև
Օգոստոսի վերջը: Արդ դարձեալ
ի պաշտօնէ կը ծանուցուի թէ մին-
չև այն ատեն այդպէս չվճարողը
այնուհետեւ պիտի ստիպուին պատ-
րաստ դրամով հատուցանել:

— Միւրիւմվէթ Թուրք լրա-
գիրը դրած է: « 2 միլիոնիոյ կա-
ռավարութիւնն իմանալով որ քա-
ղաքին եկեղեցաց միոյն մէջ վա-
ռող կը շինուի, խուզարկեր և 160
օխայ վառող և վառողի շինու-
թեան գործիքներ ու նիւթեր դը-
տեր, և քննութիւն բացեր է: Հե-
ղինակը կառարկեն եղեր թէ քա-
րի վառող է և երկաթուղեաց
համար գործածելի: »

— Արևաւուտ գիւղի մէջ 1 1/2
տարեկան աղջիկ մը անցեալ շա-
բաթ օր պատուհանին առջև ի
ներկայութեան մօրը խաղալու ա-
տեն փողոցն ինկաւ մեռաւ խեղճ
մեռողաց համար զգուշութեան խը-
րատ մը:

— Ի Բերա ճարտարապետի մը
կինն երբ եկեղեցիէն տուն դար-
ձեր է, սպասուհին ծանուցեր է
թէ իւր (կնոյ) աղբականաց մին
պահ մը յառաջ դաւով սպասեց,
և աղբական լինելուն պատճա-
ռաւ առանձին պտտեցաւ սեն-
եակներն և ապա ելաւ դնաց:
Տիկինը կասկածելով սպասուհւոյն
այս ծանուցման վերայ՝ անտուկը
բացեր և օր մը յառաջ ամուսնոյն

== Ի Պէրլին պատրաստուած թիւերը կը լինին՝ Աւստրիոյ կայսեր ի պատիւ :

== Գաղղիոյ ազգային ժողովին մէջ ըսեր է արտաքին գործոց նախարարը : - Գաղղիոյ կառավարութեան աշխարհավարական ընթացքն է խաղաղասիրական և արդարասիրական. Արուեստահանդէսն որ խաղաղասիրութեան արդիւնք է, բովանդակ աշխարհի սքանչացման արժանի հանգիստացած է. կառավարութիւնը թէպէտ խաղաղասիրական ընթացք ունի, բայց չկարծուի թէ այս ընթացքը մինչև Գաղղիոյ պատիւն ու փառքն ազարտող աստիճան պիտի տանի. փոքրիկ խնդրոց համար պատերազմական ազէտներ չպիտի գրգռեն. Գաղղիոյ ներկայ ընթացքն է ըստ առաջին թէ «Մեծութեան փառքն ու պատիւն է համբերութիւնը» :

== Աւստրիոյ-Հունգարիոյ զինուորական գործոց նախարարները է քննել ռուսական սահմանադիրին վերայ գտնուած աւերատրական զօրաց վիճակն :

== Սիւսի իշխանին երկու որդիքն, կառավարութեան պաշտօններէն 8-10 անձանց հետ Փարիզ անցեր են ի տես Արուեստահանգիստի :

== Խալիք մէջ այս օրերս մարդ մը ինքզինքն սպաններ է, նախ քան զանձնասպանութիւնն հրոյ ճարակ տալով 330 հազար ֆրանքի դադրական պանդոմն :

== Անցեալ երկուշաբթի 193 հազար 800 հոգի մտեր են յԱրուեստահանգէն Փարիզի :

== Տանիմարայէն 1000 ի չափ արհեստաւորք առաջիկայ ամսոյ մէջ Փարիզ պիտի գտնուին՝ Արուեստահանգէսը տեսնելու համար :

== Աւստրիոյ նախարարացեալ թաափէ կոմսի դուստրը նշանուեր է պարոն Ռիչար Մանթէգլուա անուն անձին հետ :

== Զվիցերի Պէրն քաղաքի միջազգային թղթատարական ընդհանուր վարչութեան կողմանէ հրատարակեալ վիճակագրութեան մը կիմացուի թէ՛ ի Թուրքիա ներածեալ եւրոպական լրագրաց ընտանութիւնն, 1886 ի Յունուարի 1 էն մինչև տարւոյս Յունուարի սկիզբն, 3 տարւոյ մէջ հնգապատիկ աւելցած է. թէ՛ տարւոյս սկիզբէն ի վեր ևս քան զէս կաւելնայ, և թէ՛ այս վիճակն Թուրքիոյ ռուսական յառաջադիմութեան արդիւնքն է :

== Զօրավար Պուլանտէի դատը կը շարունակուի ի Գաղղիա, և կը կարծուի թէ մօտեքս վիճակն կարտասանուի : Անցեալ շաբթու իբրև գործակիցը Պուլանտէի ձերբակալեցան Գաղղիոյ զինուորական պիտոյից մատակարարութեան պաշտօնեաներէն Պ. Ռէյքը և զինուորական պաշտօնատան սպայակուտէն հարկւարացեալ մէջօչա, բայց ապա արձակեցան :

== Աթէնքի օսմանեան դեսպանատան և Յունաստանի արտաքին գործոց պաշտօնատան մէջ ամուսնական խնդիր մը երեւան ելած է : Զմիւռնիոյ բնակիչներէն Յովիմասի ընտանիքէն օրիորդ մը՝ առանց հաւանութեան խնամակալացն՝ Ամիրա անուն յոյն երիտասարդի մը հետ կամուսնանայ և յլի կը մնայ. օրիորդին

եղբայրն ու ազգականը փողոցին վերայ կը բռնեն զնա և կը զրկեն Աթէնք իւր քեռայրն եղող Պ. Գուսմանուրուսի (Երեսփոխան), և յունաց Պատրիարքարանէն ամուսնութեան լուծումն կը պահանջեն՝ առարկելով թէ աղջիկն անչափահաս է. սակայն Պատրիարքարանն իբրև օրինաւոր կը հաստատէ ամուսնութիւնն : Ամիրա Աթէնք ամուսինն առնուլ կերթայ. բայց Պ. Գուսմանուրուսի ընտանիքն աղջկան թոյլ չեն տար դուրս ելնել. ի վերջոյ տիկին Ամիրա կը յաջողի փախչիլ ապաստանիլ օսմանեան դեսպանատունն և կը խնդրէ որ զինքն ամուսնոյն գործնեն : Դեսպանը կը զեկուցանէ արտաքին գործոց նախարարին. նա կը պնդէ թէ Ամիրա հելլենական հպատակ է, և կը պահանջէ որ կինը գերապանտունէն հանուի յանձնուի : Դեսպանը կը պատասխանէ թէ Ամիրա օսմանեան հպատակութիւնն ընդունելէ յառաջ Ռուսիոյ հպատակ էր, թէ՛ մինչդեռ ռուսական դեսպանատունը բնաւ չմիջամտեր, հելլեն կառավարութիւնն ալ միջամտութեան իրաւունք չունի, և թէ՛ քանի որ Յունաց Պատրիարքարանն ալ վաւերացուցած է ամուսնութիւնն, օսմանեան դեսպանատունը պարտաւոր է պաշտպանել Ամիրային : Դեսպանը միւս կողմանէ Զովիմասի ընտանեաց անդամները կը հրաւիրէ իրաւախօսութեան համար, ծանուցանելով թէ ի հակառակ պարագայի ըստ օրինի գրաւման պիտի ենթարկէ տիկին Ամիրայի ժառանգութեան մասն ու կալուածները : Դեսպանին չէ խնդրոյն վախճանը :

== Սուէի ջրանցքին ընկերութեան բաժնետերաց ընդհանուր ժողովը նիստ ընելով անցեալ չորեքշաբթի ի Փարիզ, և վարչական խորհրդոյն տեղեկագրէն խմանալով որ 1888 ին 67 միլիոն ֆրանք հասոյթ ունեցեր է ջրանցքն, և 34 միլիոն ծախք, որոնք է ըստ առաջարկութեան վարչական ժողովոյ՝ իւրաքանչիւր բաժնի համար 64 ֆրանք շահ բաշխել :

== Պուլղարիոյ Դէրտինանտ իշխանի մայրն անցեալ ուրբաթ Փարիզէն ի Սոֆիա վերադարձեր է : == Անցեալ ուրբաթ ի Սոֆիա կախուեր են Եանգօ Թէոտորօֆ և Բոմագ Էօմեր Գաղմաղղֆ անուն երկու աւաղակը, որ անցեալները մայրաքաղաքս վախճանէին և բռնուեցան յանձնուեցան Պուլղարիոյ իշխանութեան :

== Ի Հռոմ առաջիկայ աշնան մէջ ջրոյ մը տեղի պիտի ունենայ ի նպաստ վերահաստատութեան աշխարհային իշխանութեան Պապին : Աշխարհի ամէն կողմանց պապականք այցելու դուռերը կազմելով Հռոմ պիտի զրկեն : Միայն Գաղղիայէն 20000 հոգի պիտի զրկուի եղեր :

== Նորագոյն վիճակագրութեան մը կիմացուի թէ Յունաստանի մէջ 20 բանու կայ, և 3069 բանուարկեալք, 241 ը մշտնջենաւոր, և ամենէն հին բանտարկեալն է 1868 ին դատապարտեալ մը : Բանտարկելոց 887 ն՝ մարդասպան, 201 ը՝ աւաղակ, և մնացեալք՝ զանազան յանցանք գատապարտեալք : Բանտարկելոց կրտսերագոյնը՝ 40, և երիցա-

դոյնը 60 տարեկան է : Ամուրի բանտարկելոց թիւն ամուսնացելոց կրկնապատիկէն աւելի է : Բանտարկեալ կանայք 69 են, և որոց միայն 7ը մշտնջենաւոր : Բանտարկելոց 2952ը հողագործ և 495 ը խաշնարած են :

== Կը պատմեն թէ Պիղմարգ իշխանը զինքը ձանձրացընող այցելուները ճանբելու եղանակ մը ունի : Այսպիսի այցելուք երբ չափէն աւելի նստին, կինը լուր կը զրկէ եղբր թէ զինքը տեսնելու պէտք ունի :

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼԻՐ

XXX Բաժնէ Այծի : - Գաղղիայի բազում անտանաբոյժք Աղբատի կով անուանած են այծն. իւրաւացի է, վասն զի սոյն օգտակար անասունն՝ զինք խնամող և սնուցանող աղբատ ընտանիքներն իւր կաթով կը սնուցանէ. սակայն դժբաղբաւոր այս բաւական եղած չէ՝ առ հասարակ խնամել այծն : Թերեւս առարկուի թէ այծը արտերն՝ պարտէշներն ու այգիներ ապականելու թերութիւնը ունի. բայց պէտք է գիտնալ թէ այծին թանկագին յատկութիւնք սոյն թերութիւնը կը ծածկեն : Աղբատը չկրնար այծին նըման աւելի շահաւէտ անասուն ունենալ, եթէ ինկատ առնուի այծին վաճառելի արժողութիւնը. աղբատն քիչ պէտք կունենայ մըտածել այծին անդեան վերայ. նա ինքն կերթայ որոնել իւր սնունդը՝ յոճակ անմատչելի տեղեր : Սրուեստական տեսակէտով ալ, այծը թանկագին օգուտներ կը յնձայէ. այսինքն ոչ միայն կուտայ առատ, ողջագահիկ և կարի անդարար կաթ մը, այլ նաև իւր մորթէն ոտքի ամաններու համար յայժմ ընտիր կաշի կը շինուի : Գայմիք և Գաղաթի թանկագին այծերը կը հայթայթեն այն գեղմերն որովք կը շինուին ամենաճոխ կերպաներ : Հետեւաբար ընդհանրապէս լըեալ և անարգեալ վիճակէն լաւագոյն վիճակի մը վերածման արժանի է : Ըստ արժանւոյն հոգ տար այծին, և ահա՝ քիչ ատենէն փորձով պիտի գիտնաս թէ անիկ լաւ օգուտ մը կը քաղուի : Այս պատճառաւ կը կարծենք թէ այծին բուժման վերայ գրել՝ մեր ազգայնոց համար անօգուտ չլինիր : Այծին վրայ կենդանաբանական տեղեկութիւններն, զայն բուժանողաց համար անօգուտ համարելով զանց ըրինք. միայն պիտի խօսիմք մէկ քանի յօդուածներով այծին տեսակայ, այծի վարարներուն շինութեան և խնամոց, այծին բուժման, հիւանդութեանց և արտագրութիւնն եղող կաթին, մսին և պրօնին վերայ :

Այծի Գեղատեղի գլխաւորաբար չորս են. Հասարակ. Գայմիքեան. Գաղաթի. և Նուալիոյ կամ վերին Եգիպտոսի :

Հասարակ այծը ճերմակ, սև, շագանակագոյն կամ ճարտուկ (ալաճալը) կը լինի. հերերը կազմուած են երկայն, կարծր և կախուած մազերէ. երբեմն հերերը գրեթէ զերծեալի պէս կարծ կը լինին : Կան հասարակ այծեր ալ որոց մազերուն հետ խառն կը գտնուի նուրբ և մետաքսանման, բայց կարծ կարծ նուազ քանակութեամբ, զորովն վերայ :

Այծի Գեղատեղի գլխաւորաբար չորս են. Հասարակ. Գայմիքեան. Գաղաթի. և Նուալիոյ կամ վերին Եգիպտոսի :

Հասարակ այծը ճերմակ, սև, շագանակագոյն կամ ճարտուկ (ալաճալը) կը լինի. հերերը կազմուած են երկայն, կարծր և կախուած մազերէ. երբեմն հերերը գրեթէ զերծեալի պէս կարծ կը լինին : Կան հասարակ այծեր ալ որոց մազերուն հետ խառն կը գտնուի նուրբ և մետաքսանման, բայց կարծ կարծ նուազ քանակութեամբ, զորովն վերայ :

աղբատի : Հասարակ այծն ի բնէ ոչխարէն աւելի զգայունն և աւելի օգուտ ունի. հաճութեամբ կը մերձենայ ի մարդ. դիւրաւ կընտանենայ, զգայուն է գոռանայ, և ընտելացման ընդունակ : Աշխարհէն աւելի զօրաւոր, աւելի թերթիկ, աւելի թերթեւանդամ և նըմազ երկնոտ է : Եռանդուն, ըրմաշաճ, ցանկաւոր և թափառական է : Կը փնտռէ արուն եռանդեւամբ, կը զուգաւորի եռանդեւամբ և արդիւնք կուտայ շատ կանուխէ : Ծատ լաւ մայր է. միշտ լաւ կընդունի իւր ձագերը երբ ծնին : Մնուցանելու դիւրին է. գրեթէ ամէն խոտէ կախորովի. քիչ խոտեր կան, որ այծին անյարմար լինին : Բնականին անհաստատութիւնը կը բացատրուի իւր վարմանց անկանոնութեամբ. այսինքն կը քալէ, կանգ կառնու, կը վազէ, կը ցատքէ, կոստնու, կը մօտենայ, կը հեռանայ, երեւան կընէ, կը պահուրտի կամ կը փախչի իւր քմահաճոյարար աստիք կընէ ոչ ուրիշ որոշեալ պատճառք այլ միայն իւր ներքին զգացման ու գիտութեամբ ու բերմամբ : Սև այծերը նկատուած են բոլոր այծերուն իւր ամենազօրեղներն : Այծն՝ զոր սնուցանելու համար գրեթէ ոչինչ ծախք կը լինի, կուտայ կարեւոր հասոյթներ. այն է՝ միս, ճարպ, մազ և մարթ : Կաթն է ողջագահիկ, անդարար և առատ կը գործածուի բժշկութեան մէջ. դիւրաւ կը թանձրանայ և կարելի լաւ պանիր կը շինուի : Հասարակ այծին թէ՛ մեծերը, և թէ՛ փոքրերը, թէ՛ եղջիւրաւորներն ու թէ՛ անդղլիւնները կան : Աւելի յօդուածով պիտի խօսինք Գայմիքեան այծին վրայ :

Անտանաբոյժ Միսա Էֆրէան

XX Անտանաբոյժ Օգլէք Էն : - Ի Յունիս անտանաբոյժական դարձողին մէջ օրիորդ Սթէֆանի Գրիւցելօբա յաջողած է նշանաւոր ըրնուութեամբ անտանաբոյժական վրկայազրի ստանալ, և արդ պիտի հաստատուի ի Բոլոնիա : Մինչև ցարդ բժշկութեան պարապող կանայք տեսնուած են, բայց անտանաբոյժ չկար : Առաջինն է այս օրիորդն :

Հրատարակեցաւ Արիկեան Մեծ. Միհրան Էֆէնտի յօրինած Մուգավիլէ Սարփը Օսմանի բանալին : Գին 3 դրուշ :

Հաւատք, Յոյս, Սէր անուն թատերգութիւնը՝ կազմեալ կը վաճառի զբաղմանաւոր թուլ, ի գին 3 դրուշ :

ՄԻՍԱՖԻՐ ԱՊՏԱԼ
Տեղեկատու Գեղատեղի Եղեմի
Այս անունով նոր հրատարակութիւն մը կը վաճառի լրագրութեան հետ և զբաղմանաւոր թուլ (սթրաճա) հիւանդութեան իւր կազմութիւնը և զօրաւոր ազդեցութեամբ խոյլ (սթրաճա) հիւանդութեան աստիճանից գործութիւնը ինչ աստիճան որ ըլլայ կը գիտեալուի :

Այս գեղերուն գործածութեան եղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր տփի վրայ, որ կը գտնուի ամեն գեղատեղիներու քով, և մասնաւորապէս Պաղէ-գարու թաղ-խանի կողմերը Պ. Գասպարեանի դեղարանը, Թիւ 7, կը ծախուի :

Աւելի առնել ուզողը կը հրաւիրուի առ հերինան տօթթօր Շողու, ի խոտոն Օքսփօրս փողոց թիւ 533 :

180 երեսն կը բաղկանայ և կը պարունակէ բարոյական և կրօնական գեղեցիկ պատմութիւններ, երգեր, ոտանոթներ և ազգային գլխաւոր տօները, սովորութիւնները հանդերձ պատկերօք և այլ և այլ կարեւոր գիտելիք : Գինն է 4 դահեկան : Դրացրոցայ համար 9/10 ին 20 գեղէ : Կեդրոնատեղին է Մերձան փողոց թիւ 57 Մարգարեան գրատուն, հրատարակչին մօտ :

Ս. Ր. Ի. Ե. Լ. Ե. Ս. Ե.
ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԵՐԳԱՐԱՆ
Յ. Վարդապետ
(ԽՈՒՒՐ ԶՈՒՐՈՅՈՒՄ)

Կը պարունակէ հայերէն աշխարհաբառ լեզուաւ յօրինուած և խիստ գողտրիկ կերպիւ հիւսուած այլ և այլ գեղեցիկ երգեր՝ տաճկերէն եղանակաց վրայ չափուած, ինչպէս են տիլան, գօլմա, շարգը, մանի, կաղէլ, սէմայի, տէսթան ևն. ևն. 72 մեծադիր երեսներէ բաղկացեալ : Մինչև ցարդ 3 դրուշի էր գինն. խօս այժմ կը վաճառուի ի գին 2 դահեկան :

Մամուլ խափանեալ դաւեղտութիւնի արտօնատէր Գէորգ Էֆէնտի Այլաբեան՝ Միտիլիէն ընտիր ձիթաւ և օճառ, Թէոտոսէն պատուական գինի և Իվմիքէն ընտիր օղի երբեք տուած է, և ժաման զնով կը վաճառէ Դալմաթիա Բէնէչէնի Կալապար Իփսի խան : Աստիճան զատ, յատկապէս բերել տուած է Կիւրտի պատուական դուռնատարիւն, Եւրոպոյն ժօրթ Սպարմի երաբոց ընտիր գոնեալները թէ՛ շիւերով և թէ՛ տակաւով, և Իւսիլուտարի ընտիր Չավուշ-իւլ և միւս ճերմակ գինի : Նաև ամենաքննոր ձիթապտուղ : Յաճախորդ մեծապէս զօն կը լինին ասոնց թէ՛ ընտրութեան 7 թէ՛ առնուութեան համար :

PILULES HOLLOWAY
ԴԵՂԱՆԳԱՅԻՆ ՀՈՒՂՈՒՄԻՆԻ

Լեարդի, ստամոքսի և ողնաշարի ամեն տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր է սոյն դեղահամալ, և ամեն զգային տկարութեան համար : Կը ջնջէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ անախաբարութեանց հետքերը : Սրա, տի և երկամանց վրայ օգտակար ազդեցութիւն մը ունի. արիւնը մաքրելով՝ նոգա խանգարեալ վիճակը կը կանոնաւորէ և զրգրելով կենսական գործարանները կը զօրացնէ : Իւր դեղական մեծ ազդեցութեամբ սրտախտանութիւն, կծուութիւն, մազճալին հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ ցուած կաղք, գլխի ցուեր կլանելու մարտդութիւնը կշարաւորի, և մարմինը մաքրուելով բոլոր այն արտադրութիւններէ որ շատ անգամ դանաղան հիւանդութեանց սկզբնապատճառ կըլլան, առողջ ուժեղ և բնական դերքը կըզենու :

ONCUEHT HOLLOWAY
ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՒՂՈՒՄԻՆԻ

Մորթային հիւանդութիւն և վէրք բուժելու մասին ունեցած պարամալ կան յատկութեանցը Հիւսուսարի բընաւ ուրիշ դեղ մը. հին կամ նոր թուեաւոր վէրքեր, ուռեցք, քաղցկեղ (շիրիփիւնէ), սրունից և ստեանց վէրքեր կամ բոլորովին կանցնին և կամ կաւանան. օգտակար է նաև հարբուխի, հաղի, սրտի բարախման, մանաւանդ յօդացաւ (եղ) բուժած հիւանդութեան : Իւր կազմութիւնը և զօրաւոր ազդեցութեամբ խոյլ (սթրաճա) հիւանդութեան աստիճանից գործութիւնը ինչ աստիճան որ ըլլայ կը գիտեալուի :

Այս գեղերուն գործածութեան եղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր տփի վրայ, որ կը գտնուի ամեն գեղատեղիներու քով, և մասնաւորապէս Պաղէ-գարու թաղ-խանի կողմերը Պ. Գասպարեանի դեղարանը, Թիւ 7, կը ծախուի :

Աւելի առնել ուզողը կը հրաւիրուի առ հերինան տօթթօր Շողու, ի խոտոն Օքսփօրս փողոց թիւ 533 :

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԷՐ
Հ. Ս. Ա. Ա. Ա. Ա. Ա. Ա. Ա. Ա.
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՐԱՊԵՏ ՊԵՏԵՐՍԵՆ
Կ. Պօլիս Ձիշք-բազար թիւ 23